Azimut

Comarcal BTT

8

Vallès Occidental

17 excursions en BTT

Carles Sans i Ravellat • Jordi Vidal i Pedrals

Cossetània Edicions

Primera edició: octubre del 2015

© del text i de les fotografies: Carles Sans i Ravellat i Jordi Vidal i Pedrals

© d'aquesta edició:
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 - 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
Fax 977 61 43 57
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Fotografia de la portada:
la balma de l'Espluga (© Carles Sans Ravellat)

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: Romanyà-Valls, SA

ISBN: 978-84-9034-355-5

DL T 806-2015

AZBTT8-VALLÈS OCCIDENTAL.indd 2 02/10/15 11:55

A les nostres famílies, els companys i els amics,
per la seva paciència i col·laboració en l'elaboració del llibre.

Amunt!, rifant rocs i rels traïdores,
arenosos solcs i badines fangoses;
acarar d'aturar-se, com vol desig;
paüra, dels confrares esgarriar-se.
Valuós l'obsequi el d'aqueix patir.

Davallar cuitós; bordís i plançons
serpejant, entremig de la boscana
d'aulets, arboços; uns castanyers,
o una fajosa; potser un carrascar
que esgarrinya. Moments de fruir.

Planer sender proposa la calma,
raó d'ajuntar pel ritme maimó;
moment s'escau per fer alenada;
i de nou frenètica, la pedalada.
Lliure albir, per un millor gaudir.

JORDI VIDAL I PEDRALS

AZBTT8-VALLÈS OCCIDENTAL.indd 3 02/10/15 11:55

Índex

INTRODUCCIÓ 7
Descripció de la zona 9
Principals zones d'interès natural 10
Utilització de la guia 12
Consells pràctics 15
Respecte a l'entorn 15
Situació i relació dels recorreguts 16

ELS ITINERARIS 17

1. Pels boscos de Bellaterra, Rubí i Sant Quirze 18
2. Sant Sebastià de Montmajor i el castell de Guanta 24
3. Ermites del Puig de la Creu i Sant Jaume de Vallverd 30
4. Volta per les serres de Masriera i na Joana 36
5. Les Foradades 42
6. Matadepera, el Mont-rodon i el torrent de Ribatallada 48
7. Les construccions de pedra seca de Rellinars 54
8. La balma de l'Espluga 62
9. Les rieres de Rubí i de Castellbisbal 68
10. El Ripoll 74
11. La Salut, el puig Madrona i les Escletxes 80
12. El dolmen del Pla de Trullàs 86
13. El castell de Gallifa 92
14. La serra de l'Obac 98
15. Ara toquen rieres i torrents 104
16. La Torrota i els cingles de Vacarisses 108
17. Sant Pere Sacama 114

AZBTT8-VALLÈS OCCIDENTAL.indd 5 02/10/15 11:55

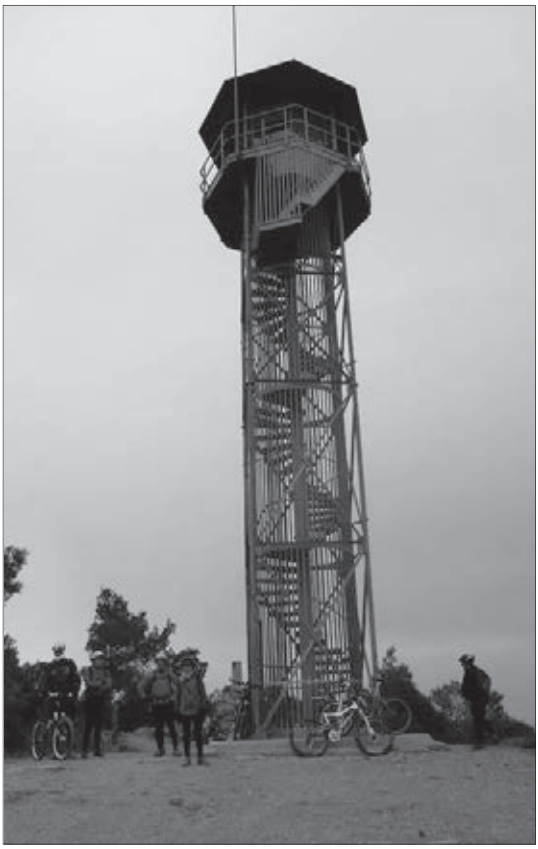
Introducció

Fent honor a la coneguda dita que "l'home és l'únic animal capaç d'ensopegar dues vegades amb la mateixa pedra", amb aquest llibre que us presentem, fem palesa la prova fefaent de la veritat d'aital asseveració...

Quan vàrem publicar les rutes en BTT del Vallès Occidental i Oriental, ja exposàvem les quantioses dificultats que vam haver d'acarar per tal de trobar camins enmig de l'enorme entrellat d'artèries, vials, edificis i fàbriques que caracteritza aquesta comarca, molt sotmesa a la influència de la conurbació de Barcelona.

Ara no solament hi tornem, sinó que se'ns duplica la tasca, en reduir-se el camp de treball a l'àmbit exclusiu del Vallès Occidental, i doblar-ne el nombre de rutes.

Malauradament ja resten pocs camins que no hagin patit, a parer nostre, una desaforada intervenció humana, amb actuacions diverses sota l'excusa d'una millora del territori. Que, si bé per als habitants dels masos

Torre de guaita de Puig Madrona

AZBTT8-VALLÈS OCCIDENTAL.indd 8 02/10/15 11:55

i poblacions pot representar un avenç en les comunicacions i qualitat de vida, implica també facilitar-ne la massificació; i, per altra banda, estem deteriorant un patrimoni del país, malmetent rutes ancestrals, que passen a ser carreteres i fa que quedin en desús, i desapareguin, els petits corriols i senders que permetien la interrelació entre els qui hi viuen i treballen.

De nou ha calgut escodrinyar molta informació del terrer, ja sigui mitjançant estudis previs damunt de la cartografia, ja treballant *in situ*, cercant itineraris que, salvant el màxim possible les poblacions, carreteres i altres entrebancs, fessin factible oferir unes rutes de ben segur no del tot inèdites, però sí prou novençanes; almenys per a ciclistes que busquen poder fer una sortida amena, i gaudir de la pedalada sense entrebancs ni sorpreses; no havent d'investigar prèviament, o dependre d'algú coneixedor de l'entorn, i defugint la improvisació.

S'han buscat rutes circulars, que possibilitin sortir i arribar al mateix lloc, tot evitant desplaçaments; i alhora fer factible poder-les iniciar en qualsevol punt del recorregut, sempre que es tingui present calcular el decalatge entre les distàncies. Aquest punt ve facilitat per les indicacions parcials entre els trams del recorregut.

I també es pretén que estiguin a l'abast de la majoria, procurant que els recorreguts no fossin excessius, i d'un bon pedalar. De manera que no requereixin un esforç desmesurat, ni una tècnica fora del comú. Creiem que qualsevol persona que regularment practica ciclisme de muntanya, sense més pretensions, pot fer-les amb pocs entrebancs. Malgrat que en algun punt l'orografia ens hagi fet una mala passada, i pugui implicar un esforç extra.

DESCRIPCIÓ DE LA ZONA

El Vallès Occidental s'estén pel sector oest de la gran depressió situada entre les Serralades Prelitoral i Litoral, que ocupa la regió històrica del Vallès. Comparteix amb el Bages el Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac

D'acord amb la varietat de relleus i de climes, la seva vegetació és força diversa. La tradicional és l'alzinar, que ha estat molt explotat, i el roure martinenc a les fondalades humides. L'acció de l'home ha alterat molt el paisatge, amb l'extensió de camps de conreu i de nuclis urbans.

Les condicions bioclimàtiques han afavorit un poblament precoç; les restes arqueològiques abundants així ho demostren. En època ibèrica ja van ser poblats molts dels turons que dominen les terres baixes. També destaquen les fundacions romanes i les nombroses esglésies romàniques i preromàniques, que evidencien la importància del repoblament cristià.

El Vallès Occidental ha estat tradicionalment la zona amb més densitat industrial de Catalunya; la més característica era la tèxtil, i tingué el punt culminant al segle XIX, quan Sabadell era coneguda com la "Manchester catalana". Actualment l'activitat industrial està molt més diversificada.

AZBTT8-VALLÈS OCCIDENTAL.indd 9 02/10/15 11:55

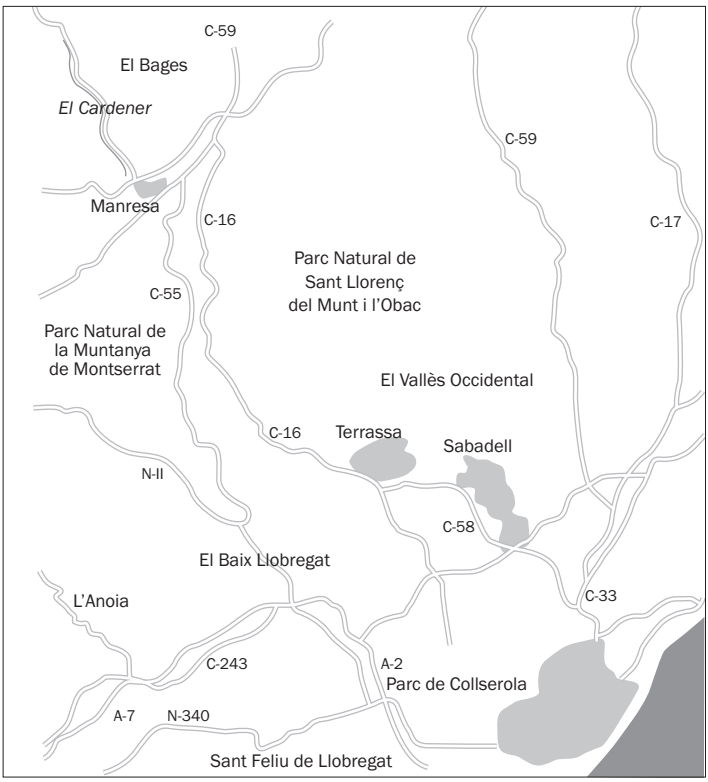
La forta tradició industrial, unes comunicacions estratègiques, bons serveis i la presència de la universitat fan atractiu el Vallès Occidental a empreses de tot tipus, i per això avui dia s'ha convertit en la zona amb més implantació de multinacionals de tot Catalunya.

El Vallès Occidental conserva diferents centres d'interès artístic i monumental, com les antigues esglésies de Terrassa, l'antic monestir benedictí de Sant Cugat del Vallès, l'antic monestir de Sant Llorenç del Munt, que corona la Mola, i gran quantitat d'esglésies romàniques. També són interessants els edificis modernistes de Terrassa i Sabadell i els antics castells.

Entre els plats més típics del Vallès Occidental cal destacar la popular "terregada" (desdejuni a base de freixures de be i sang de porc), les varietats de bolets de la Mola de Sant Llorenç, les mongetes estofades i el bacallà a la llauna.

PRINCIPALS ZONES D'INTERÈS NATURAL

Els itineraris d'aquest llibre s'han dissenyat amb la finalitat de conèixer les principals zones paisatgístiques de gran riquesa natural del Vallès Occidental. El plànol següent en mostra la ubicació.

AZBTT8-VALLÈS OCCIDENTAL.indd 10 02/10/15 11:55

A) Sant Llorenç del Munt i l'Obac

Constitueix un espai realment singular, atractiu i de gran interès ecològic, cultural i paisatgístic. A cavall de les comarques del Vallès i el Bages, els municipis de Granera, Sant Llorenç Savall, Monistrol de Calders, Talamanca, Mura, el Pont de Vilomara, Rocafort, Sant Vicenç de Castellet i Rellinars, a la Serralada Prelitoral Catalana, ocupa una superfície de gairebé deu mil hectàrees.

El relleu agrest i pedregós és producte de l'erosió contínua de l'aigua sobre els materials que la formen, amb elements molt peculiars com les canals, els roqueters, els penya-segats i els monòlits. A nivell subterrani, l'aigua ha modelat un conjunt fascinant de coves, avencs i cavitats que surten a l'exterior i donen lloc a surgències característiques.

La vegetació típica de la zona és l'alzinar, que forma extensos boscos on apareixen amb força les àrees rocoses desproveïdes de vegetació. També hi ha pinedes, que cobreixen les parts més baixes; rouredes, que creixen a les obagues; taques de vegetació centreeuropea, que apareixen a les canals més humides; i comunitats herbàcies i arbustives, en els indrets més àrids.

El monestir de Sant Llorenç, al cim culminant del massís de la Mola (1.095 m), n'és el signe més característic. Destaquen, entre d'altres, els cims del Montcau (1.053 m), els Òbits (1.031 m), Castellsapera (932 m) i la Serra del Pou (944 m), aquests dos darrers a la serra de l'Obac.

El Parc, gestionat per la Diputació, va ser el primer espai protegit de l'Estat l'any 1972. La reglamentació del Parc no permet circular amb bicicletes de muntanya fora de les carreteres i pistes d'ús públic.

Cartografia

Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Escala: 1:25.000. Ed. Alpina (2003).

Sant Llorenç de Munt i Serra de l'Obac. Escala: 1:20.000. Centre Excursionista de Terrassa i Ed. Albada (1988).

B) Collserola

La serra de Collserola és, a més de la reserva verda de la metròpoli barcelonina, una àrea de valor biològic singular. La seva situació enmig d'un entorn urbà de més de tres milions d'habitants fa que les seves característiques siguin cada cop més apreciades i valorades. Per aquests motius va ser declarada Parc Natural.

Collserola forma part del conjunt de relleus anomenats Serralada Litoral. S'entén entre les valls del Besòs i del Llobregat i les planes del Vallès i de Barcelona. L'erosió i el modelat de l'aigua i les característiques del sòl li han conferit unes formes suaus, arrodonides. Al vessant vallesà, la vegetació hi creix esplendorosa; s'hi troben pinedes, alzinars i roures, a més de la clàssica vegetació de ribera al costat de les rieres.

Cartografia

Serra de Collserola. Escala: 1:20.000. Ed. Alpina (2001).

AZBTT8-VALLÈS OCCIDENTAL.indd 11 02/10/15 11:55

UTILITZACIÓ DE LA GUIA

Distància total

La longitud total del recorregut mesurada en quilòmetres i arrodonides a un decimal (decímetres). En tots els itineraris es donen les distàncies parcials respecte a punts determinats del recorregut. La distància del recorregut ha estat mesurada amb un comptaquilòmetres de la bicicleta calibrat segons el diàmetre de la roda. Aquesta mesura s'ha de considerar aproximada, ja que depèn, entre d'altres variables, del calibratge i possibles variacions de pressió del pneumàtic. Les variacions entre comptaquilòmetres poden oscil·lar entre un 3 i un 5%, per la qual cosa és important seguir les referències del quilòmetres parcials.

També s'inclou a la fitxa tècnica els quilòmetres per pista, per carretera asfaltada o cimentada i per sender o corriol.

Desnivell acumulat de pujada

Indica el desnivell total de pujada mesurat en metres. El desnivell és l'acumulat de tots els trams de pujada. S'ha mesurat a partir de les dades del GPS i obtingut mitjançant el programa CompeGPS Land. Aquesta dada ens dóna una idea sobre la duresa del recorregut, i es complementa amb la informació del perfil altimètric.

Temps aproximat

Expressat en hores, determina la durada de l'itinerari de manera que l'excursió es converteixi en una sortida per gaudir dels paratges per on passa. No s'han tingut en compte les possibles aturades que es facin.

Dificultat

Els itineraris s'han classificat en dos tipus de dificultat: la física i la tècnica. Malgrat la dificultat d'estandardització dels graus, la classificació proposada manté un grau de coherència suficient perquè es pugui planificar una excursió d'acord amb els imperatius personals i de grup.

La **dificultat física** mesura la duresa física a partir de la distància i del desnivell de la ruta, i respon a la necessitat d'orientar sobre la duresa del recorregut. S'expressa en els termes: baixa, mitjana, alta i molt alta.

La **dificultat tècnica** mesura la ciclabilitat del recorregut. És una dada aproximada i orientativa en funció de l'estat dels camins, corriols i trialeres. S'expressa en els termes: baixa, mitjana, alta i molt alta.

Plànol

Traçat bàsic de l'itinerari sobre els plànols de l'Institut Cartogràfic de Catalunya (ICC).

Perfil altimètric

El perfil dóna una informació esquemàtica dels desnivells de l'itinerari que s'han obtingut mitjançant el programa CompeGPS Land.

AZBTT8-VALLÈS OCCIDENTAL.indd 12 02/10/15 11:55

Travessant la riera del Morral del Molí

Descripció

La informació general del recorregut, en la qual es descriu de manera resumida els llocs per on passa la ruta.

Punts d'interès

Inclou una descripció dels principals llocs destacables que es poden visitar en el corresponent itinerari.

Itinerari

Descripció detallada de la ruta en la qual es ressenyen els quilometratges, l'estat del terreny per on transcorre, els accidents geogràfics i els punts de referència que cal tenir en compte, els encreuaments, entre d'altres, tot pensat perquè l'itinerari sigui fàcil de seguir des de dalt de la bicicleta.

Seguidament mostrem un exemple de la informació facilitada:

> **km 0 / 0 km (323 m)**. Iniciem la ruta davant de l'hotel Sant Cugat, en direcció ponent, cap a Rubí.
>
> **km 0,60 / 0,60 km (171 m)**. A la rotonda agafem la segona sortida a la dreta en pujada, en direcció a Can Sant Joan.

En aquest sentit, cal parlar dels següents apartats:

- Distància total i parcial: distància total recorreguda des de la sortida i distància en relació a la referència anterior, ambdues en quilòmetres.
- Altitud: altura sobre el nivell del mar mesurat en metres.
- Descripció: expressada de manera breu i concisa i utilitzant alguns termes clau emprats en la descripció d'itineraris.

AZBTT8-VALLÈS OCCIDENTAL.indd 13 02/10/15 11:55

SITUACIÓ I RELACIÓ DELS RECORREGUTS

1. Pels boscos de Bellaterra, Rubí i Sant Quirze
2. Sant Sebastià de Montmajor i el castell de Guanta
3. Ermites del Puig de la Creu i Sant Jaume de Vallverd
4. Volta per les serres de Masriera i na Joana
5. Les Foradades
6. Matadepera, el Mont-rodon i el torrent de Ribatallada
7. Les construccions de pedra seca de Rellinars
8. La balma de l'Espluga
9. Les rieres de Rubí i de Castellbisbal
10. El Ripoll
11. La Salut, el puig Madrona i les Escletxes
12. El dolmen del Pla de Trullàs
13. El castell de Gallifa
14. La serra de l'Obac
15. Ara toquen rieres i torrents
16. La Torrota i els cingles de Vacarisses
17. Sant Pere Sacama

Itinerari • 1

Pels boscos de Bellaterra, Rubí i Sant Quirze

Plaça Xavier Cugat • polígon Can Graells • pista d'aeromodelisme • Can Barata • C-143a • Sagrada Família • Can Buixira • serra de Galliners • Vallès Parc • Can Barata • turó de Can Camps

Descripció

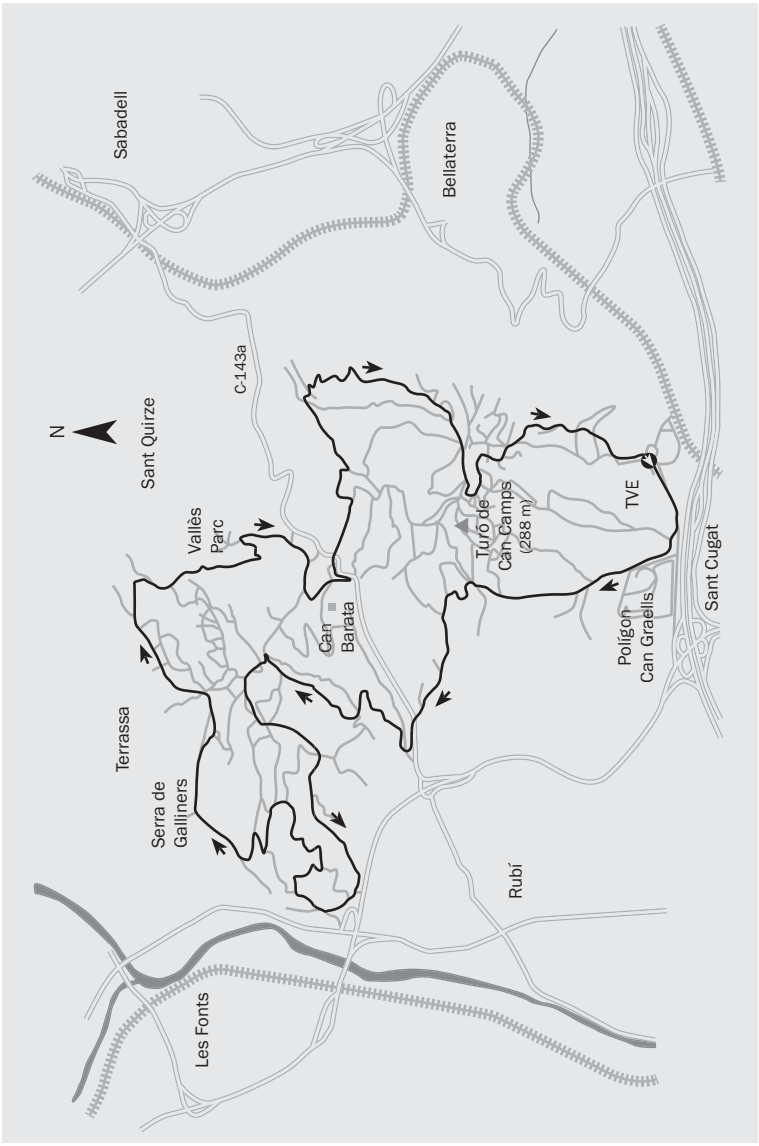
L'excursió transcorre per la part central del Vallès Occidental, pels termes de Sant Cugat, Rubí, Sant Quirze i Bellaterra. Iniciarem l'itinerari a la rotonda de la plaça Xavier Cugat, a 100 metres de l'estació del ferrocarril de Sant Joan, i farem via cap a Rubí per l'avinguda de la Generalitat, fins a la rotonda següent; pujarem per davant de la pista d'aeromodelisme i buscarem un corriolet que ens menarà a la rotonda de Can Ferran, a la C-143a; pujarem cap a la serra de Ca n'Amat, per baixar a tocar les Fonts i remuntar pel barranc dels Àlbers fins a la serra de Galliners. Aleshores baixarem vers Sant Quirze, passarem per Can Barnola i travessarem de nou la carretera, per baixar fins als voltants de Can Vinyals. Tornarem a pujar per un senderó fins a arribar a la pista del turó de Can Camps, des d'on podrem gaudir d'una magnífica panoràmica del Vallès. Per finalitzar, baixarem fins al punt de sortida.

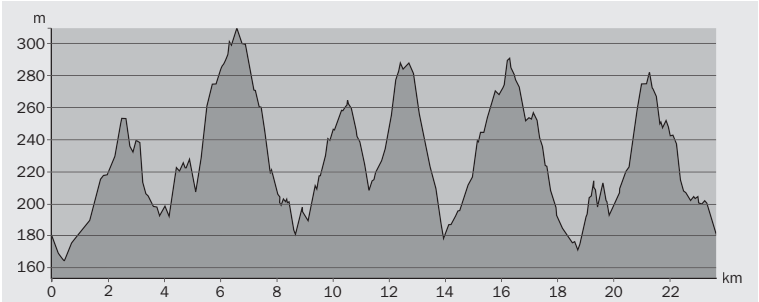
Itinerari

- **Distància total:** 23,7 km
- **Quilòmetres per pista:** 14,1
- **Quilòmetres per asfalt:** 1,9
- **Quilòmetres per riera:** 9,1
- **Desnivell acumulat de pujada:** 683 m
- **Temps aproximat:** 3 hores
- **Dificultat física:** Alta
- **Dificultat tècnica:** Mitjana

km 0 / 0 km (323 m). Iniciem la ruta davant de l'hotel Sant Cugat, en direcció ponent, cap a Rubí.
km 0,60 / 0,60 km (171 m). A la rotonda agafem la segona sortida a la dreta en pujada, en direcció a Can Sant Joan.
km 1,4 / 0,8 km (191 m). Deixem l'asfalt i continuem recte per una pista en pujada vers el camp de vol.
km 2,5 / 1,1 km (252 m). En un replà, tenim davant tres camins; agafem, però, un corriol amagat més a l'esquerra, sota d'un camp, que ens menarà, tot resseguint el torrent, molt selvàtic, a la part sud de Can Barata.
km 3,1 / 0,6 km (205 m). Ací el corriol tomba a l'esquerra, però

AZBTT8-VALLÈS OCCIDENTAL.indd 18 02/10/15 11:55

AZBTT8-VALLÈS OCCIDENTAL.indd 19 02/10/15 11:55

Vèrtex geodèsic

Un vèrtex geodèsic és un senyal que indica una posició exacta i que forma part d'una xarxa de triangles amb altres vèrtexs geodèsics. A l'Estat espanyol solen estar formats per un cilindre de 120 centímetres d'altura i 30 de diàmetre sustentat en una base cúbica de formigó, tot pintat de blanc. Normalment es troben situats en llocs alts i aclarits per poder veure altres punts; és per això que sol haver-hi unes bones panoràmiques des d'aquests indrets.

Des de 1994 a Catalunya estan regulats per la Llei 11/1994 d'11 de juliol, sobre els senyals geodèsics La xarxa espanyola de vèrtexs geodèsics es divideix en tres categories: de primer, de segon i de tercer ordre. La de primer ordre està formada per triangles de costats entre 30 i 70 quilòmetres. En la de segon ordre, recolzada en la de primer ordre, els costats dels triangles varien entre els 10 i els 25 quilòmetres. La xarxa de tercer ordre té costats d'entre 5 i 10 quilòmetres. Tots els vèrtexs de les xarxes més grans són, al seu torn, vèrtexs de les més xicotetes.

AZBTT8-VALLÈS OCCIDENTAL.indd 20 02/10/15 11:55

Vistes del Vallès

fem un petit salt a la dreta, per continuant pel torrent.

km 3,4 / 0,3 km (196 m). Abandonem la selva, i, per una pista que voreja la urbanització, seguim durant uns 400 metres fins a arribar a la carretera C-1413a, de Rubí a Sabadell.

km 3,8 / 0,4 km (188 m). Prenem la carretera en direcció a Rubí, i a la rotonda agafem la sortida en pujada cap a la Sagrada Família. Travessem la Casa de l'Espiritualitat i continuem, durant aproximadament 400 metres, per un sender boscós que surt d'una placeta del darrere.

km 4,5 / 0,7 km (200 m). Arribem a una pista important i l'agafem en pujada cap a l'esquerra. Tot seguit deixem un camí a l'esquerra, i continuem per un camí que resulta menys evident; al cap d'uns 400 metres deixem un camí que ens ve per l'esquerra, i poc després, al final de la pujada, arribem a una pista ben ampla.

km 6,2 / 1,7 km (287 m). Camí dels Monjos. Ací tombem fort a l'esquerra.

km 6,5 / 0,3 km (303 m). En una ramificació, prenem el camí de l'esquerra, vers els Senders de Rubí. Seguim el camí mig cimentat en direcció a Can Ferran.

km 7,4 / 0,9 km (259 m). Tres camins, però agafem un corriol en baixada que surt entre els dos camins de la dreta.

km 7,7 / 0,3 km (227 m). Després d'una baixada tècnica, deixem el sender i prenem un corriol a la dreta tot baixant.

km 8,4 / 0,7 km (203 m). Arribem a una pista ampla, i seguim recte per la seva dreta, molt a prop de la C-16.

km 8,8 / 0,4 km (190 m). Després de deixar un camí a la dreta, arribem en pujada a l'hípica Can Buixira. Tombem fort a la dreta, sense entrar-hi, i en 100 metres agafem un sender en baixada a la dreta.

km 9,6 / 0,8 km (223 m). Continuem pel sender, més evident, i ara deixem un camí a la dreta.

km 10,4 / 0,8 km (258 m). Girem a l'esquerra, mentre deixem un camí que puja per la dreta. Al cap d'uns 120 metres, arribem a

AZBTT8-VALLÈS OCCIDENTAL.indd 21 02/10/15 11:55

El pi de la memòria històrica

El pi d'en Camps

La història d'aquest pi es remunta a l'època de la Guerra Civil. La singularitat de l'arbre, que estava situat a la part més alta del turó de Can Camps, i la seva magnitud, que el feia sobresortir per sobre dels altres pins del lloc, servia com a punt de referència perquè els avions franquistes bombardegessin el Vallès, sobretot les ciutats de Terrassa i Sabadell. A finals del 1938, el bàndol republicà va decidir talar el pi i va posar el punt i final al setge bèl·lic sobre ambdues ciutats vallesanes.

La placa que hi ha actualment, feta de fusta, ha estat realitzada per l'artista Pere Martín Xercavins i conté un poema del desaparegut poeta santcugatenc Jaume Galobardes. La recuperació de la placa ha estat impulsada pel Club Muntanyenc Sant Cugat (CMSC), que des del 2002 ha treballat perquè es torni a recuperar aquesta part de la memòria santcugatenca.

una pista mig cimentada, i la prenem cap a l'esquerra.

km 11,3 / 0,9 km (209 m). Després de deixar enrere diversos camins, a dreta i a esquerra, en un giravolt abandonem la pista i prenem un sender a la dreta.

km 11,9 / 0,6 km (230 m). Després de resseguir el barranc dels Àlbers, arribem a una altra pista mig cimentada, i anem a la dreta.

km 12,4 / 0,5 km (284 m). Al final d'una pujada una mica exigent, arribem a un replà, i prenem un camí que surt recte per l'esquerra. Al cap d'uns 300 metres, passem un cadenat i arribem a la serra de Galliners.

AZBTT8-VALLÈS OCCIDENTAL.indd 22 02/10/15 11:55